

Podsumowanie VIII edycji programu edukacyjnego
„ARS, czyli jak dbać o miłość?” w województwie podkarpackim
w roku szkolnym 2020/2021

W roku szkolnym 2020/2021 pomimo bardzo trudnej sytuacji epidemiologicznej związanej z kolejnymi falami pandemii udało się zrealizować kolejną VII edycję programu „ARS, czyli jak dbać o miłość?” na terenie naszego województwa. Było to możliwe dzięki zaangażowaniu i poświęceniu zarówno pracowników pionu promocji zdrowia jak i nauczycieli i pedagogów.

Problematyka zachowań ryzykownych występujących wśród młodzieży, w tym sięganie po substancje psychoaktywne różnego typu nadal jest w obszarze działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Pomimo trudności i przerzucenia ciężaru zagadnień z zakresu zdrowia publicznego na te związane z pandemią, nie rezygnujemy z problematyki związanej z uzależnieniami.

Program „ARS, czyli jak dbać o miłość?” jest nadal świetną odpowiedzią na wyżej wymienioną problematykę. Głównym celem programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. Program nie skupia się na zagadnieniach dotyczących negatywnych skutków korzystania z używek, a pokazuje problem w kontekście przyszłości i planowania rodziny.

Na podstawie sprawozdań otrzymanych z 17 PSSE (3 PSSE nie zrealizowały programu) wynika, że ofertę programową przedstawiono 167 szkołom ponadpodstawowym, co stanowi prawie 69% wszystkich tego typu placówek w województwie.

W roku szkolnym 2020/2021 na terenie województwa podkarpackiego zakończyła się VIII edycja programu „ARS, czyli jak dbać o miłość?”, która swoim zasięgiem objęła 6 538 uczniów, 898 rodziców oraz 61 szkoły ponadpodstawowe (tj. 25% wszystkich szkół tego typu w województwie podkarpackim), w tym:

- 4 szkół zawodowych,
- 20 licea ogólnokształcące,
- 30 techników,
- 7 innych typów szkół,

Na podstawie przesłanych kwestionariuszy z PSSE wynika, że do VIII edycji przystąpiła 1 nowa szkoła, dla pozostałych 60 szkół była to kolejna edycja programu.

Działaniami programowymi w VIII edycji objęto 6 538 uczniów szkół ponadpodstawowych, co stanowi 10% wszystkich uczniów szkół ponadpodstawowych w województwie. Struktura wiekowa przedstawiała się następująco:

- klasy I – 1 997 uczniów,
- klasy II – 3 099 uczniów,
- klasy III – 1 092 uczniów,
- klasy IV – 350 uczniów.

Analizując przesłane kwestionariusze można stwierdzić, że najwięcej szkół (45) przeznaczyło na realizację programu minimalny czas do 6 godzin lekcyjnych, 10 placówek przeznaczyło na realizację 6-8 godzin i kolejno 8-10 godzin 3 placówki i powyżej 10 godzin 3 szkoły. Na taki rozkład godzinowy z pewnością wpłynęła sytuacja epidemiologiczna w kraju- ogłoszony stan epidemii i zdalna praca szkół.

Pomimo to program „ARS, czyli jak dbać o miłość?” spotkał się z pozytywnym odbiorem przez młodzież.

- zajęcia programowe cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród uczniów, którzy chętnie w nich uczestniczyli. Zaangażowanie uczniów podczas realizacji programu, jako świetne oceniło 26% szkolnych koordynatorów (bardzo dobre- 52%, dobre- 20%, dostateczne- 2%),
- 36% nauczycieli świetnie oceniała treści merytoryczne programu (54%- jako bardzo dobre, 10%- jako dobre).

Z ankiet ewaluacyjnych (przeprowadzonych w 6 powiatach) wynika, że uczniowie stwierdzili, że celująco (6%), bardzo dobrze (33%), dobrze (53%), dostatecznie (8%) opanowali treści programowe. Dla około 98% badanych, formy prowadzenia zajęć były ciekawe i 98% uczniów stwierdzi, że mogli w nich aktywnie uczestniczyć. Ponadto według 87% uczniów zajęcia wpłynęły na poszerzenie ich wiedzy w obszarze związanym z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych. 45% ankietowanych uznała wszystkie treści przedstawione przez prowadzącego za wartościowe. Jednocześnie, aż 95% uczniów twierdzi, że program „ARS, czyli jak dbać o miłość?” należy promować wśród swoich rówieśników, a 97% chciałoby, aby w przyszłości, ich dzieci mogły wziąć w nim udział. Tym samym uzyskane wyniki mogą stanowić dla nauczycieli cenną wskazówkę w zakresie ewaluacji przekazywanej młodzieży wiedzy z obszaru profilaktyki uzależnień.

Analiza danych ankietowych wskazuje, że 898 rodziców i opiekunów uczniów aktywnie uczestniczyło w działaniach programowych. Przede wszystkim brali udział w organizowanych przez szkołę spotkaniach informacyjnych z zakresu środków psychoaktywnych.

Przy realizacji VIII edycji programu planowaliśmy również konferencję edukacyjną, pt. „Nowe oblicza epidemii, zastępcze środki psychoaktywne”, która niestety nie została zorganizowana ze względu na pandemiczne warunki.

Przy wdrażaniu VIII edycji wykorzystywano głównie w kontakcie z koordynatorami szkolnymi drogę mailową lub telefoniczną, sporadycznie odbywały się szkolenia indywidualne i narady, które w województwie (na podstawie informacji zebranych z PSSE) przeprowadzono 8, w których brało udział 16 uczestników, przeprowadzono również 33 instruktaże dla 70 nauczycieli. Ponadto dla wszystkich chętnych realizatorów programu w szkołach przekazano pendrive'y z materiałami do realizacji programu. Pomimo trudnej sytuacji epidemiologicznej udało się zorganizować przy współpracy z PSSE w Sanoku warsztaty dla młodzieży w Zboiskach, w których uczestniczyło 90 uczniów z 6 szkół z terenu powiatu sanockiego.

Podsumowując realizację programu „ARS, czyli jak dbać o miłość?” w roku szkolnym 2020/2021 należy wskazać, że pomimo bardzo trudnej sytuacji epidemiologicznej udało się program zrealizować w 61 placówkach.

Nie można pominąć ogromnego zaangażowania pracowników pionu promocji zdrowia, którzy pomimo bardzo dużego zaangażowania w działania związane z epidemią: szkolenia dla różnych grup mieszkańców podkarpacia, edukacja w zakresie higieny osobistej i profilaktyki zakażeń, informowanie o aktualnych obostrzeniach, realizacja działań edukacyjnych z zakresu higieny osobistej i profilaktyki chorób, itp. zdołali utrzymać kontakt z koordynatorami szkolnymi, wspierać ich w realizacji programu, zebrać kwestionariusze i przygotować ocenę programu za rok szkolny 2020/2021. Efektem tej współpracy jest wysoki odsetek- 87% szkół zadeklarowało kontynuację programu w przyszłym roku. Dla nas jako dla koordynatorów sukcesem jest to, że 87% młodzieży uczestniczącej w programie uważa, że zajęcia wpłynęły pozytywnie na zwiększenie ich wiedzy w obszarze związanym z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych.

Miniony rok szkolny 2020/2021 w obszarze realizacji programów edukacyjnych w szkołach w tym tak obszernego programu jakim jest „ARS, czyli jak dbać o miłość?” był bardzo trudny. Tym bardziej serdeczne podziękowania należą się nauczycielom – koordynatorom programu, którzy pomimo zawieszenia zajęć w formie stacjonarnej podjęli się trudu realizacji programu w sposób zdalny. Podobnie pracownicy pionu promocji zdrowia w natłoku dodatkowych obowiązków monitorowali jego realizację.